

POTWIERDZIĆ (366) *vb pf*

potwierdzić (241), **potwirdzić** (92+kust), **poćwierdzić** (29), **poćwirdzić** (2), **pocwierdzić** a. **poćwierdzić** (1), **poczwierdzić** a. **poćwierdzić** (1), [**pocwirdzić** a. **poćwirdzić**]; potwirdzić *BielŻyw*, *HistAl*, *KromRozm I*, *KromRozm II* (2), *KromRozm III* (2), *RejWiz* (3), *KochZuz*, *RejAp* (5), *GórnDworz* (2), *RejPos* (33), *RejZwierc* (3), *PaprpPan*, *ReszPrz*, *Phil* (6); poćwierdzić *ListRzeż*, *MetrKor* (2), *ZapWar*, *SeklKat*, *MurzNT*, *Diar*; poczwierdzić a. poćwierdzić *PaprpUp*; potwierdzić : potwirdzić : poćwierdzić : poćwirdzić : pocwierdzić a. poćwierdzić *OpecŻyw* (4:1), *LibLeg* (1:1), *MurzHist* (–:–:9), *LubPs* (4:2), *Leop* (8:1:1), *BielKron* (31:14), *Mqcz* (5:3), *WujJud* (3:2), *SkarJedn* (1:–:9:2), *SkarŻyw* (6:–:3), *StryjKron* (11:1), *NiemObr* (4:1+kust), *ArtKanc* (1:4).

–tw– (328), –tf– (5), –df– (1), [–dw–].

o jasne; –é– (47) *OpecŻyw* (4), *OrzQuin* (2), *Oczko* (4), *KochPs*, *SarnStat* (36), –e– (15) *MurzHist* (8), *MurzNT*, *Mqcz* (5), *BiałKat*.

inf potwierdzić (76). ◇ *fut 1 sg* potwierdżę (5). ◇ *2 sg* poćwierdzisz (1). ◇ *3 sg* potwierdzi (11). ◇ *2 pl* potwierdzicie (1). ◇ *3 pl* potwierdzą (3). ◇ *praet 1 sg m* –em potwirdził (1). ◇ *2 sg m* potwierdziłeś, –eś, –ś potwirdził (9). *3 sg m* potwirdził (135), potwierdzi(e)ł (2) *LibMal*, *BielKron*. *f* potwierdziła (7). *n* potwirdziło (1). ◇ *1 pl m pers* potwierdziliśmy, –smy, –esmy potwirdzili (7). ◇ *3 pl m pers* potwirdzili (33), [potwirdzili są]. ◇ *plusq 3 sg m* był potwirdził (1). ◇ *imp 2 sg* potwierdź (10) *MurzHist* (2), *MurzNT*, *BielSat* (2), *KochPs*, *BielSjem* (2), *ArtKanc* (2), potwierdź (9) *LubPs* (3), *Leop* (2), *BibRadz*, *GrabowSet* (2), *LatHar*, potwierdzi (2) *BierRaj*, *OpecŻyw*. ◇ *3 sg* potwierdź (1) *StryjKron* 732. ◇ *2 pl* potwierdźcie (1). ◇ *con 1 sg m* bych potwirdził (2). ◇ *3 sg m* by potwirdził (19). *f* by potwirdziła (1). ◇ *1 pl m pers* bysmy potwirdzili (2). ◇ *2 pl m pers* byście potwirdzili (1) *WujNT*, byście potwirdzi(e)li (1) *KarnNap*. ◇ *3 pl m pers* by potwirdzili (8). ◇ *con praet 1 sg m* bych był potwirdził (1). ◇ *3 sg m* by był potwirdził (3). ◇ *impers praet* potwierdź(o)no (3). ◇ *con* by potwirdź(o)no (1). ◇ *part praet act* potwirdziwszy (8).

Sł stp: potwierdzić, poćwierdzić, poćwirdzić, potwirdzić, *Cn* brak, *Linde XVI w.*: potwierdzić, poćwierdzić.

1. Wzmocnić, umocnić, uczynić silniejszym, trwalszym, wytrzymalszym; *confirmare* *Vulg*, *PolAnt*; *confortare*, *corroborare*, *perficere* *Vulg*; *stabilire* *PolAnt* (80) :

potwierdzić kogo (*G a. A*) (2): Manus enim mea auxiliabitur ei: et brachium meum confirmabit eum. Bo ręka moja da iemu [Dawidowi] pomocz á ramię moje potwirdzi iego. *WróbŻołt* 88/22; Mądrość potwirdziła mądrego nád dzyefięcioro kfiążąt mieyfłkich. *BielKron* 81.

a. O budowlach (3) :

potwierdzić czego (1): SYmon Oniálfow fyn/ kápłan wielki/ ktory zá fwego żywotá podpárł domu/ á zá dni fwych potwirdził kościołá. Wyfokość też kościołá od niego iefł záłożona/ dwoie budowanie/ y wyfokie ściány kościelne. *Leop Eccli* 50/1.

potwierdzić co (2): Potwirdził/ iáko Pfalm mowi/ zamki wrot gránic twoich/ y błogośławił Pan Bog fynom twoim. *SkarKazSej* 666b. *Cf* *potwierdzić co czym*.

potwierdzić co czym (1): Oni [oblężeni głogowianie] to vřlyřzawřzy ořadzili mury/ potwirdzili y obwárowáli dobrze gnoiem/ drzewem *BielKron* 351v.

b. O siłach militarnych [kogo] (2) : trwała bitwa [*Turków i Skanderbega*] ípolna długo. Skánderbeg gdzie widzał niedoítátni vff íwoy podfierdził go *BielKron* 256v.

potwierdzić kim (1): gdzie też widział [*Skanderbeg*] vff íklániác íie ábo vftępowác potwierdził íj íwieżym ludem ktore od tego miał *BielKron* 256.

c. O człowieku oraz o częściach i funkcjach organizmu ludzkiego: dodać sił, uczynić zdrowszym, bardziej sprawnym; uleczyć (11) : námázuią drudzy y grzbiet y paćierze wízyftki/ oleykiem różánym/ fiołkowym/ álbo którym ínfzym/ nie máło potwiérdzi *Oczko* 28v.

potwierdzić kogo, co (5): *LubPs* X5v; *BielKron* 309; tósz ten proch [*z rogów jelenich*] vczyni/ że głowę potwiérdzi/ káśzlów powściágnie *Oczko* 16v, 27; *ArtKanc* H6.

potwierdzić kogo (G a. A) (2): á íeítem w wielkiej mdłóści/ á ráunek winá íeízcze by mię potwierdził. *HistRzym* 112v; á íeíliby íeízcze womit ták był vpórny/ że [...] tému lékářtwnu drógęby zátrudnił/ námázác/ fomentowác go [*chorego*]: á potym báńkę niemáłą w dołek ná żołądku poítáwić/ á ták go potwiérdziwíży/ rózdzielnie mu wodę dáć pić/ áby żołądek powoli przymował *Oczko* 20.

potwierdzić czym (3): Dał mu [*Bóg człowiekowi*] obfítóść oleiu [...] I chleb ktorym ma potwierdzić nędzny człowiek íwe ciáło. *LubPs* X5v; nienáleżli íedno dwie becźce máki takéż íágieł/ kthorymi thylko chore potwierdzyli *BielKron* 309. Cf *Zwrot*.

W połączeniu szeregowym (1): gdyż wodá [*ciepliczna*] íkórę łatwiéy zágrzeie/ rozpárzy/ otworzy/ wyśšie/ potwiérdzi/ y do poprawy prędzéy przywiedzie. *Oczko* 27.

Zwrot: »[*kogo, czego*] jedzeniem potwierdzić« (1): Lánckoruńki/ íechał w nocy oględowác ludzie [*tj. żołnierzy przed walką*]/ kazawíży wízytkim koni y íiebie íedzeniem potwiérdzić. *BielKron* 409v.

Przen (2) :

potwierdzić kogo (G a. A) (1): máko kriřtowa potwyerdzy myá. pocye oblycza kriřtowe⁸⁰ vřdrow myá. *BierRaj* 20.

potwirdzić czego (po przeczeniu) *kim* (1): íż leżymy zráneni [!] á odárći [...] ná tey nędzney drodze íwiátá tego/ á nic nam nie pomogł/ áni káplán zakonu ftárego [...]/ áni Lewitá zakonu nowego [...]/ by był ten s. Sámáritan pan náłz Iezus Kriřtus nie záłáł á nie potwirdził duchem íwym íwiętym tych nędznych á ímrodliwych ran náłzych *RejPos* 211v.

d. O uczuciach i przekonaniach, zwłaszcza religijnych: wzmocnić psychicznie, podnieść na duchu; umocnić w przekonaniu o czymś, przekonać o prawdziwości lub słuszności czegoś [w tym: *kogo, co* (53): *A* (33), *A a. G* (20)] (55) : *WróbŻółt* 67/29; *MurzHist* N3v; *MurzNT Luc* 22/32; *LubPs* P5v, bbv; *KrowObr* 151v; Y nákarmił [*anioł*] Proroká bárzo zgłodniáłego/ y potwirdził mył íego/ w imię Páná íwego. *RejWiz* 156; *Leop Rom* 16/25; *BibRadz* 4.*Esdr* 12/8; Powtore gdy krol Syriyfski s krolew Sámáriyfskim obiegl íeruzálem/ zlékl íie Achás bárzo. Potwirdził go Izáíáłz/ y dawał mu dobrą radę. *BielKron* 88v; padlá przed nim prołząc zá mężem/ áby íie ínim miłóściwie íáko pan krześciáńfski obchodził. Cefarz íą z wielką ćcią przyiáł y potwierdził/ puścił tedy Kűřfierftá wolno *BielKron* 229v, 15v, 196v, 463v; *KochPs* 185; ony ktorzy íię grzechowi íprzećiwili y ítátecznie trwáli/ [*Bóg*] ták obdárzył y potwierdził: íłz nigdy wíećnie wíekom z gorłzyć íię/ áni vtráćić íwego ízcześcia nie mogą. *SkarŻyw* 258; Nie w wodź nas w żadną pokuřę/ ále potwirdź káżdą duřę/ byfmy íię mocnie bronili/ według słowá twego żyli *ArtKanc* M19v; Przeyřrzy me głupřtwá [*Panie*]/ á potwierdź vfánie.

GrabowSet Iv; [Boże] Pánieńkíey czyŝtoŝci ŝtrzeŝ/ małżeńŝtwem złączone/ W ŝtáteczney wierze choway: potwirdz nieuczone *GrabowSet* P3v; Przetoŝ was proŝę ábyŝcie miłość przeciwo niemu [= *do niego, tj. grzesznika*] potwirdzili. *WujNT* 2.*Cor* 2/8.

potwirdzić czego (3): *RejWiz* 96 *cf W przen. Cf potwirdzić czego komu.*

potwirdzić czego komu (2): A chcąc im [ludziom] ielŝczé więcey potwirdzić oney krewkíey odmiennoŝci człowiczeńŝtwa ich/ iuŝ ŝam począł oczywiŝcie iáwne znáki vkázowác moŝnoŝci ŝwoíey/ vmárle krzeŝząc/ chrome/ flepe trędowáte/ vzdrowiáiąc *RejPos* 81, 117.

potwirdzić kim, czym (15): Dać iem [dzieciom] bóg nie iednego oica miaŝto ciebie/ będąc miały ktoby ié nauczał/ iako ciebie miały/ iedno ié ty ŝwá ŝtałoŝciá poćwirdŝ *MurzHist* N3v, C3; A práwye yeŝt połoŝona [*dusza moja*] yáko w yákyey mdłoŝci/ Potwyerdzŝe mye Pánye ŝlowy twey boŝkyey moŝnoŝci. *LubPs* aa5v, N4v; Nieodmiátay mię od oblicza twego [...]. Przywroc mi rádoŝć zbáwienia twego: á czelníeyŝŝym duchem potwirdŝ mię. *Leop Ps* 50/14 [*przekład tego samego tekstu LubPs, LatHar*]; Názáiutrz Leŝtko wezwawŝy rycerŝtwa do liebie przepowiedziáł im widzenie ŝwoie [*ŝw. Michała obiecującego zwycięŝtvo*]/ ktorým vmyŝł ich potwirdził/ puŝcił ŝie po nieprzyaciéloch/ y pogonili ie *BielKron* 365; *RejPos* 21v, 81, 153, 244v; *LatHar* 165. *Cf potwirdzić kim przeciw komu; »potwirdzić przykładem«.*

potwirdzić kim przeciw komu (1): Przethoŝ cię PANie proŝimy/ [...] potwirdŝ nas dŝiŝia Duchem ŝwiętyým/ przeciw Szátánom przeklętyým/ y ŝługom iego. *ArtKanc* H16.

potwirdzić w kim (3): [*Gdy będziesz strzeŝł powinnoŝci krzeŝcijańŝkiej*] Iuŝci będzie fortká [*do zbawienia*] záwŝdy otworzona [...]. Tylko to w nas rácz potwirdzić wŝzechmogácy Pánie náŝz á dopomagać nam tego z láŝki á miłofierdzya ŝwego ŝwiętego *RejAp* 138; *RejPos* 21v, 154.

potwirdzić w czym (9): począł mu [*Franciŝzkowi Spierze*] duch panŝki w ŝercu ie⁸⁰ rozwaŝać i wielká go mocá odwodzić/ aby ŝię zbawićieŝla ŝwego i prawdy iego nie przáł [...]/ ale ŝeby raczyi ŝywota ŝwego [...] dlá pana/ i zbawienia ŝwoiego nielitowáŝ a ŝtałoŝciá ŝwoią ty ktore przed tym nauczał/ w przyiętyi práwđzie poćwirdził *MurzHist* C3, M2, Nv; námwili iá [*Domicyllę*] do tego/ iŝz czyŝtoŝć Chryŝtuŝowi chowác [...] vmyŝliá. Y niemieŝŝkáiác bieŝeli do Klemenŝa Papieŝá [...]/ to iemu oznáymuíac/ áby iá wtým poćwirdził *Skarŝŝyw* 435; rácz potwirdzić nas [*Panie*]/ y wŝzelkie ludŝie poboŝne w vcŝynkách dobrych. *LatHar* 30. *Cf »w wierze potwirdzić«.*

potwirdzić w czym [= czym] (1): confirma in verbis tuis. Rozdrŝemaŝa ŝie duŝza moia przed tesknoŝciá A to dla przedłuŝenia tich rzecŝy ktoriche^m ŝádał A pzreto [!]
mię racŝ potwirdzić w ŝlowiech twich (*koment*) To ieŝt day mi trwałoć w przykazaniu twoim. *Wróbŝoŝt* 118/28.

W połączeniu szeregowym (1): Ale Pan Bog wŝŝfelákíey láŝki [...] niewiele potraponych [!]/ vcŝyni doŝkonáŝemi poćwirdzi/ y vmocni. *Leop* 1.*Petr* 5/10.

W charakterystycznych połączeniach: potwirdzić braciá (2), *dziatki, ludzie, nieuczone, potrapione(-ych)* (2), *zwoleniki; potwirdzić duŝę (kaŝdą)* (2), *mdle przyrodzenie człowíeczé, miłość, myŝl, niedostatek krewkiego człowíeczeńŝtwa, okrociēŝtvo, ŝtałoŝć, uŝanie, umyŝl; potwirdzić Duchem* (6), *dziwem niepodobnym, ŝlowy* (2), *ŝtałoŝciá* (2), *widzenim ŝwoim; potwirdzić w prawdzie, w uczynkach dobrych.*

Zwroty: »potwierdzić przykładem« [szyk zmienny] (3): [Jezus do św. Piotra:] a ty niegdy nawrociwłły fie/ potwierdzi bracią twoię/ przyklade^m twé pokuty/ aby nierośpączali w miłofci bożé. *OpecŻyw* 95v; *MurzHist* M2; *KuczbKat* 430.

»w wierze, wiare, (z strony) wiary potwierdzić« [szyk zmienny] (4:2:2): wás zwoleniki moie/ czału mé męki rośproffoné zgromadzę/ ij w wierze święté potwierdżę *OpecŻyw* 98v; *KromRozm II* c4v; *MurzHist* M2v; *OrzQuin* O2; Coż owłzem ná nas przydzie w tych śwowolnych żywociech náłzych/ iefli łobie nie znaydziemy łálki á miłofierdzia Páná tego/ áby nas ofwiecił w vznaniu náłzym/ á potwierdził nam wiary náłzey. *RejPos* 117, 154; *KuczbKat* 155; *WujNT* 1.Thess 3/2; [[*Panie Jezu Chryste*] Racz mnie w wierze pocwirdzic/ Y Diabłu fie przeciwic. *Krofej* L3v].

Szeregi: »potwierdzić i napominać« (1): á poślálifmy Tymotheuśzá brátá náłzego/ [...] áby was potwierdził y nápominał [ad confirmandos vos et exhortandos] z ftrony wiary wálzey *WujNT* 1.Thess 3/2.

»potwirdzić i ucieszyć (a. pocieszyć)« [szyk 1:1] (2): *OpecŻyw* 167; [*Uciekłszy przed Filistynami, Dawid*] Szedł potym ná gorę pułzczy Zyp/ tám przyzedł Ionátá do niego/ pociefzył go y potwirdził/ mówiąc: Ty będyefz krolem Izraelfkim *BielKron* 66v.

»potwirdzić a wspomoc (a. dopomagać)« [szyk 1:1] (2): *RejAp* 138; A racz [*Boże*] wśpomoc á potwirdzić niedośtátek krewkiego człowieczeńftwá moiego: gdyż nigdy łam łobyé áni pomoc áni żadney rády oprocż twej święthey łálki ni w czym dáć nie mogę. *RejPos* 202v.

W przen (1) : Y mnie tho [*Pallas Atena*] rozwodziła nadobnemi łłowy/ A prawie [= prawdziwie] potwirdziła moiey łmutney głowy. *RejWiz* 96.

Przen (2) : [*Panie Boże*] Racz y iá [winnicę, tj. wiernych] potwirdzić którą łzczepiła prawicza twoia ná łynie *WróbŻółt* 79/16.

Szereg: »potwirdzić a ubłogosławić« (1): A thák náłz miły á włzechmogący Pánie/ rácz potwirdzić á vbłogosławić ty dziefiefze czały náłze/ ábychmy cie zá tych nędznych żywotow łwoich ták poznać mogli/ iákobychmy fie w tobie przypátrzyli [!] Bogu Oycu twemu *RejPos* 336v.

e. *O państwie i innych instytucjach społecznych* [co] (3) : [*Bóg mówi do Dawida:*] A gdy fię dni twoie łpełnią [...] / wzbudzę potomká twego po tobie/ który będzie z łynow twoich/ á Kroleśtwo twoie potwirdżę. *BibRadz* 1.Par 17/11; *BielKron* 283v.

potwirdzić czym (1): *BielKron* 283v cf *W połączeniu szeregowym*.

W połączeniu szeregowym (1): Tám [w *Bazylei*] iefł známienite Kollegium/ to iefł vczenie wyzwolonych náuk/ ktore Eneas Silwius będąc iuż Papieżem záłożył/ fundował/ y przywileymi wiecznemi pothwirdził. *BielKron* 283v.

f. *O zjawiskach życia społecznego* (4) :

potwirdzić czego (1): *KrowObr* 21v cf *Szereg*.

potwirdzić co (2): On [*Jozyjasz*] iefłh zrzádzon od Bogá ku pokućie łudziom/ y nioł obrzydzenia niemiościwości/ y łpráwiáł ku pánu Bogu łerce łwoie/ á we dni grzechow/ potwirdził miłość Bożą [tj. do Boga]. *Leop Eccli* 49/3 [*idem*] AAA4v.

potwirdzić co a. czego (po przeczeniu) (1): Niezánedbał też Gedimin chwały Bogow łwoich wvgruntowánym łtołęcznym mieśćie łwoim potwirdzić *StryjKron* 400.

Szereg: »poprawić i potwierdzić« (1): Potym iefztze lepiey tego [*przepychu w kościele*] popráwił/ y potwierdził wthory Páweł Papież/ kthory fie takiefz w Koronę/ w Perły/ y w kámienie drogie vbrał *KrowObr* 27v.

2. *Zatwierdzić, nadać moc obowiązującą (zwłaszcza prawną), usankcjonować, przedłużyć ważność czegoś (często – ponownie); confirmare* Vulg, *PolAnt*, *Modrz*, *JanStat*, *JanPrzw*; *sancire* *Mącz*, *JanPrzyw*; *affirmare* *HistAl*; *firmare, stabilire, statuere* *PolAnt*; *obsignare* *Mącz*; *confirmare tenendum observandumque* *JanStat*; *ratificare* *JanPrzyw* [w tym: co (189)] (199) : *OpecŻyw* 36v, 41v; *RejRozpr* A3v; [*Ariusz uczył*] ze by ludzie dla vczinkow fwoich bily zbawieny á niedla vczinkow páná Iefu Chrišta y męki iego/ á gdi miał bład poczwierdzić/ przepuścił nań pan bog gwałtowną niemoc yż nagłą fmięcią [!] vmarł. *SeklKat* F3v; *KromRozm III* P6, P8v; A Woyt [*bierze zapłaty groszy*] pięć/ to iefł iefli potwierdzą ich Sentencyą ná wyfłzłym Práwie. Abowiem iefli nie potwierdzą/ thedy ftronie ktora áppellowáá ty pięć y dwádźiefiá grofzy wracáią. *GroicPorz* bb3v; A ktofz tedy naprzod ty Lámpy [*zapalane w kościele*] wymylił? Sábinianus Papież [...]. A potym Zácháryafz Papież [...] do tych Lámp oleiu przydał/ y ty Lámpy potwierdził y zápalil. *KrowObr* 90v; tżwarty Vrbán Papież/ ten Pfáłterz potwierdził/ y wielkimi odpusty obdárzył *KrowObr* 158, 24, 117v [3 r.], 134 [4 r.], 134v [2 r.], 135 [3 r.] (22); A ták teraz Krolu potwierdz tę fentencyą [*Scito*]/ á każ nápiśác wyrok: áby tho niebyło odmieniono co poftánowiono iefł od Medow y Perfow *Leop Dan* 6/16; *BibRadz I* 9a marg, *Esth* 9/32; [*pisał Skanderbeg do Machometa*:] Co też piśełz ábych ftołą potwierdził przymierze/ to nie z práwego czyniż fercá/ iedno aby mię włowił chytróściámi w fieciách fwoich *BielKron* 254v, 59v, 111, 206, 222v, 231v, 376, 398; *Obsignare testamenta*, Teftáment zapieczętowác/ potwirdzić. *Mącz* 392d; iż on [*Mesjasz*] przyfzedł áby był owfzem iefzcie potwirdził zakon Bogá Oycá fwego *RejPos* 80; Bo ták ná fiodnym y ná ołmym Powfzechnym Synodzie (gdzie obrázow vżywánie iáwnie potwierdzono) dekret wydano: ktorzy chwálebne obrázy báłwánámi názywáią/ Heretykowie fą/ przekłęci *WujJud* 45, 157v; *BudBib Esth* 9/32, *Rom* 15/8; *SkarJedn* 145, 198, 285, D4; Heretykowie/ nápiśáli lift żálobny [*tj. skargę*] do Papieża Iuliufzá/ wielkie potwarzy kładác ná Athánazego: y prośząc go/ áby ich potępienie nád nim potwierdził. *SkarŻyw* 391; ktory [*książę pruski Albrecht*] też wten czás Hołd Krolowi vczynił przez Połty y przyfięgę potwierdził. *StryjKron* 763, 295 marg; Ty vftáwy bifkupow Rzymfkich potwierdzili [*kust: potwir[dzili]*] niektore Koncylia *NiemObr* 149; *ActReg* 148; *LatHar* 551; *WujNT* 287; które fkazánié ma do fądu odnieść/ á Sąd zá fłuźnym dowodem ma ie potwierdzić wedle zeznánia onégo vrzędu *SarnStat* 1163, 227, 258, 372, 397, 909 (12); [Ta wieś przedtym ku Piasecznu należała, aż potym Królowa JM stara dobrej pamięci dała tę wieś p. Puczkowi, a Król JM podwierdzić raczył. *LustrMaz I* 43].

potwierdzić czego (19): *MetrKor* 61/224; W Teftámenćie thákże w nowym Syn tego [*świętego małżeństwa*] potwierdził/ Kryftus miły kiedy w Chanie ná wefelu fám był *MrowPieś* A4v; *GliczKsiqż* B3; *LubPs* X6v; *BibRadz Num* 30/15, *Eccli* 44/21; *RejPos* 42, 151, 270v; *BudBib Eccli* 44/21; [*na synodzie w Konstancji postanowiono*] áby *Concilium* Papieżá fądzić/ y karác mogło/ tegoż potym w Bázyleiey ná fynodzie potwirdzono/ gdy Eugeniuszá Papieżá dla iego niezbożności/ Papieftwá odfądzono *NiemObr* 176; *ArtKanc* N12; *ActReg* 168; *SarnStat* 20, 227. Cf *potwirdzić czego czym przed czym; Ze zdaniem dopełnieniowym*; »praw potwierdzić«.

potwierdzić czego czym przed kim (1): A ktemu iefzcie Pan/ [...] chcąc vtwardzić tę wiarę náfzē/ w ktorey nas tu odehydź á zoftáwić miał po w niebo wftápienin [!] fwoim/ potwierdził tego pewnym á nieomylnym tym znákiem Boftwá á możności fwey/ Przed wielkim zebrániem ludu rozlicznego/ iż to iftotna á nieomylna obietnicá iefť iego/ y fwiętych Prorokow iego *RejPos* 222.

potwierdzić co a. czego (8): *HistAl* G5; Doftwiadczał Bog w ofiarowaniu Izaáká/ wiary y poftuſſenftwa Abrahamowego: ále offiárowania zábronil/ y obietnice [łaski danej z okazji wcześniej zawartego przymierza] potwierdził *Leop Gen* 22 arg; *VRban* wtory [...]. Vftáwił Synod ná biskupy/ ná którym potwierdził klátwy Grzegorzá Papieżá przeciw Gilbertowi y Henrykowi *BielKron* 177v, 183v; *WujJud* 195; Acz tego przełożeńftwá Biskupá Cárogrockie⁸⁰/ nigdy Dámáfus Papież y inni poćwierdzić niechćieli *SkarJedn* 115,177; *LatHar* 513.

potwierdzić kogo (A) [= *regulę zakonną przyjętą przez kogoś*]: w Lufytániey nowi Mnifzy náftáli/ ktorzy fie Rycerzmi Kryftułowymi przezwáli/ kthore dwudzieſty y wtory Ian Papież potwierdził *KrowObr* 136v; *BielKron* 183v.

potwierdzić komu (20): Do tego to Papieżá fwięta Brygidá Szwecka kfięzná przyiechálá/ áby iey potwierdził regulę którą oná wynalázła byłá. *BielKron* 186v; *RejPos* 151; *BielSat* I4v; *BudBib Eccli* 44/23; *StryjKron* 215, 220, 295; *BielSjem* 14; ale go [posłowie króla] też profili abi im niektore Artikuli i Condicije odnich podane poczwierdził *PapUp* C3; *ActReg* 168; *SarnStat* 1155. Cf *Zwroty*.

potwierdzić przez kogo, przez co (5): á przez trzeciego poftá Cefarz ty rzeczy potwierdził. *BielKron* 416; *RejPos* 151, 270v; *WerGość* 266; byľmy przez náfzē nowe Lifty Zapiſy/ álbo Przywileie Przodków náfzych z przymierzenia potwierdzili *SarnStat* 997.

potwierdzić czym (27): *LibLeg* 11/159; *Diar* 60; *GliczKsiąż* B3; *OrzQuin* B2v; Y ftworzył [Bóg] Ewę s kości iego [Adama]/ á dał iá w towarzifstwo iemu/ á potwierdził to fłowy fwemi: Iż ci dwa będą iáko ciáło iedno. *RejPos* 42; *WujJud* 195; POniewaľz wy oboie/ dla tegoście tu ftánęli/ ábyście fwięte Małżeńftwo miedzy łobá domá pozwolone/ teraz potwierdzili Kościołá fwiętego przeżegnániem *KarnNap* F2; *SkarŻyw* 71; *SarnStat* 1148. Cf *potwierdzić czego czym przed kim*; *Zwroty*; *W przen.*

potwierdzić w czym [= *w jakim zakresie, co do czego*] (3): *ZapWar* 1550 nr 2665; Ktory to Przywiley we wſzyťkich punktćiech/ condiciách/ rozdziałách/ y ártykułach [...] zá rádą y wolą Pánów y Poſłów wſzyťkich tu zgromádzonych vmyſliliľmy potwierdzić/ y potwierdzamy ná wieczné czáfy. *SarnStat* 915, 942.

potwierdzić gdzie [= *w tekście*] [*w tym: w czym* (5), *na czym i w czym* (1)] (6): *MrowPieś* A4v; iż tego [tj. obietnicy zesłania Mesjasza] był iefzcie potwierdził przez onego Ezáiaľzá mocnego Proroka fwego w onym poſelftwie ktore był wlkázác raczył do Acházá *RejPos* 270v, 151; przywiley z Bułá złotą Fridericá wtorego Cefárzá pilnie chowáli/ y vkázowáli/ w którym im potwierdził dzierzawę Kulmienſkiej Zięmie s Pomorfką nádanie *StryjKron* 295; *WerGość* 266; *ArtKanc* N12.

cum A cum inf „być” kim (1): Cefarz poſławfzy po onego młodzieniaľzká/ potwierdził go być żięciem fwym *HistRzym* 134v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*w tym z zapowiednikami: to(ż)* (4), *tego* (1); *iż* (5), *aby* (1)] (6): *BibRadz Eccli* 44/23; *BielKron* [332²]; Acz máłe dzyatki/ ktore fą krześciáńſkich rodzicow porodzone iuż wnet fą ná łafce Páńfkiey/ gdyż łam to vľty fwemi potwierdzić raczył/ iż tákich iefť kroleſtwo niebieſkie.

RejPos 153, 85; Toż potwierdził [Bóg] Izaakowi dla Abrahámá oycá iego/ iż wżyfcy ludzie mieli być błogosławieństwem dárowani *BudBib Eccli* 44/23, 1.*Mach* 7/15.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia bliższego w zdaniu nadrzędnym (1): A tám pod przysięgą wżyftek zwyczaj przez nie podány/ Król Ie⁸⁰M. Kázimiérz/ ze wżyfłką Rádą [...] ná wieczné czáły áby był chowan potwierdzili. *SarnStat* 371.

W połączeniach szeregowych (10): Krzyżakow Regułą we Włofzech fię zátzełá/ którą trzeci Innocencjus Papież pochwalił/ poświęcił/ y potwierdził. *KrowObr* 135, 136, 136v, 165v; yż ia nigdy niebył przeciw temu/ áby fłowo Páńłkie niebyło przepowiadano káždemu/ według Apostołłkiew vřtháwy y wykłádáczow/ ktore kościół krześciáński przyał/ potwierdził y trzyma/ od wiele set lat. *BielKron* 219v; *WujNT* 309; ábyłmy [...] Przywileý kościołowi Gnieźnieńskiemu przynależący/ przez Máiełtat królewłki Oycá náłżego dány/ y pozwolony przypifáć/ y odnowić/ y potwierdzić raczyli *SarnStat* 170, 13, 20, 952.

W połączeniu tautologicznym: »potwierdzając potwierdzić« (1): Ták mowi Iehowá [...] wy/ y żony wáłze/ y mowiliście [...] mówiąc. Czýniąc vcżyniemy obietnice náłze/ ktorechmy obiecáli/ żebychmy kádzili krolowey niebieskiew [tj. bogini Asztarte]/ y ábychmy iey zalewki zálewáli [tj. składali ofiary płynne]/ potwierdzáiąc potwierdzić [confirmando confirmastis] obietnice wáłze/ á czýniąc vcżynić obietnice wáłze. *BudBib Ier* 44/25.

W przeciwstawieniu: »(s)kazać ... potwierdzić« (2): *BielKron* 464; Dżiesięćoro przykazánie [...] vřtác nigdy niemoże/ álechmy gi powinni pełnić. Bo tego Pan nie przyšzedł kázić/ ále gi owřzem potwierdził. *WujJud* 78.

W charakterystycznych połączeniach: potwierdzić artykuły (3), daniny, darowania (2), dekret(y) (4), donacyjǫ, dostápienie krolestwa, herb, kondycyje (2), list(y) [= dokument(y)] (7), obietnice(-ę) (4), poselstwo [= sprawę, z którą przybyli posłowie], postanowienie, pozwolenie, prerogatywy, przedania, przełożeństwa, przymierze (6), przyjaźń, przysięgę(-qg) (3), przywileje (12), radę, sentencyjǫ [= orzeczenie, wyrok] (3), sentencyjǫ [= maksymę], skazanie (skaźń) [= wyrok] (2), sprawę [= działanie, decyzję] [czyjǫ] (2), statut(a, -y) (4), swobody (5), ślubow, testament, ugodę (2), umowę (2), ustawy(-e) (3), wiarę [= wiarygodność], wolności (6), wysady, zapisy, zgodę, złączenie [= przymierze], zwierzchność [czyjǫ], zwyczaj(e) (4); [w odniesieniu do spraw kościoła i religii:] potwierdzić bład (błędy) (4), chrzest, czczenie obrazow świętych (relikwii) (2), czczenie i wzywanie świętych, dziesięćoro przykazanie, kacerstwo, klątwy, kości umarłych ludzi całowanie, lampy, litanijǫ, małżeństwo (3), mszǫ, naukę (2), obrazy (obrazow używanie) (2), odzienia naśmiewanego i maskarnego [= szat liturgicznych], pisania [czyje] [= Ewangelię], pisma (2), post, poświęcenie dziewictwa Chrystusowi, potępienie [czyje nad kim], proroctwo, psalterz, regułę (20), statut Pański [= nakazy i przepisy religijne], śluby i chowania panięńskiej czystości, święto, Wianek Panny Maryjej (Pański) [= rodzaj modlitw] (2); potwierdzić cudy, dekretem (2), listy, męczeństwem, przeżegnaniem Kościoła, przywilejem, słowy (2), świadectwem [czym].

Zwroty: »potwierdzić mocnie« (1): iż Bog Ociec od wiekow záczał w Bořtwie swoim Syná fwoiego/ czego potwirdził mocnie/ y przez Proroki/ y włápnemi vřty swoiemi/ przodkom náłżym/ ná wielu mieyfcách/ y w nieomyłnych obietnicach swoich/ iż z nim był przed wżyfłkimi wieki *RejPos* 151.

»(jako) pieczęcią(-ami) potwierdzić« (3): którą [ziemię pruską wedle skarżących Krzyżaków] polacy trzymają z nadętego ńerca za wielkimi kondycyami y łwemi listy y pieczęciami potwierdziwszy *BielKron* [332²]; *WujNT* 313 marg; *SarnStat* 249.

»[komu] podpisem ręki potwierdzić« (1): przywiedli na to panowie Polscy Krola/ iż im tę obietnicę zapiseł łwym z pieczęcią/ y podpisał ręki potwierdzić musiał *StryjKron* 617.

»prawo(-a), praw potwierdzić« [w tym: komu (5)] = *sancire leges Mqcz*; *iura confirmare JanStat*; *sancire iura JanPrzyw* [szyk zmienny] (13:2): *BielŻyw* 27; *MetrKor* 61/224 [2 r.]; *Diar* 60; *BibRadz* I 186a marg; *BielKron* 108v; *Sancire leges*. Prawa vczynić y potwierdzić. *Mqcz* 366d; *BielSat* I4v; Ten [Kazimierz Sprawiedliwy] poprawił kościołow/ kłiężey prawa mocne/ Potwierdził y wyprawił od Papieża wieczne. *PaprpPan* Ee; *BielSjem* 14; *SarnStat* 908, 941, 1102 marg, 1148, 1180.

»przysięgą, pod przysięgą, z przysięgą potwierdzić« [w tym: komu (5)] = *iureiurando sancire Mqcz*, *JanPrzyw*; *iuramento affirmare HistAl*; *in iuramento statuere, iurare PolAnt*; *iureiurando confirmare Modrz*; *confirmare cum sacramento iuramenti a. sub iuramento JanStat* [szyk zmienny] (9:2:1): *BielŻyw* 27; Kthorim [zabójcom Dariusza] Alexander odpowiedział [...]/ wálże obiańwienie [= ujawnienie się] żadnym obyczáiem by nie mogło być/ iełlibych tego był przyięgą nie pothwirdził *HistAl* G5; *LubPs* X6v; *BibRadz Eccli* 44/21; [Machomet do Skanderbega] Przeto cie prołzę chćiewa to przymierze trzymać łtatecznie a potwierdzić przyięgami *BielKron* 254; *Mqcz* 366d; *BudBib Eccli* 44/21, 1.*Mach* 7/15; *ModrzBaz* 103; włzytkie prawa/ Przywileie/ Wolności/ pręrogatiwy/ przez Oycá nálzého im dáné/ pozwoloné potwierdziliłmy z przysięgą nálzą na łczęśliwéy Koronáciiéy nálzéy vczynioną *SarnStat* 908, 371, 941.

»potwierdzić na wieczne czasy, na wieczność« [w formule charakterystycznej dla dokumentów urzędowych] = *confirmare perpetuo tenendum observandumque JanStat* (3:1): Czo iego Kroliewłka Miłósz [...]/ racz(ił tho) s Raddami swemi poczwierdzic na wieczne czasy *ListRzeż* w. 56; [Ligurgus] Wielką czełć kazał czynić niebogatom albo mocnym, ale łtarim ludziem a poczełnym. [...] Potim włzitko miałto zawiązał aby mu te prawa przyięgą potwierdzili na wieczność *BielŻyw* 27; *SarnStat* 915, 967.

»zapisem potwierdzić« (2): infze Xiążętá Rułkie/ pochwalili ráde Iaropełkowę/ [...] nád to wiare [= wierność] łwoię y łtateczność ieden drugiemu zapilami potwierdzili. *StryjKron* 215, 617.

Szeregi: »nadać i potwierdzić« (1): Tákże Bolesław Krzywoułty [...] dzielnością prołtego żołnierzá wybáwiony/ ktorego potym hoynie [...] opátrzył y vpriuileiował/ y Herb Nowinę kotłowe vcho z krzyżem na Sláchećtwo nádał/ y potomkom potwierdził. *StryjKron* 220.

»odnowić i potwierdzić« (1): y prołili pokornie/ áby ten przywiléy nálzą Królewłką pieczęcią raczyliłmy odnowić y potwierdzić [*innovare et conflrmare JanStat* 1116] *SarnStat* 249. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»pochwalić i potwierdzić« [szyk 3:1] (4): Ale to [szaty liturgiczne] wam naprzod wymyłił dla pychy łłtżepan Papież: A ponim záłię Sylwełter Papież drugi potwierdził/ y po chwalił [!]. *KrowObr* 107, 134, 135v; *SkarJedn* 285. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]

»poprzysiąc i potwierdzić« (1): Prává, Wolności, Artykułów Henrykowych, y co do correctury Praw y wolności należy dotrzymać y wypełnić: A to wśyftko zaráz łkoro wyśiędzie z morzá ná brzég, ma [król Zygmunt III] poprzysiądz y potwierdzić *SarnStat* 109.

»potwierdzić i postanowić« (1): Izali ná goleniu Brody należy/ iedność y miłość bráterfka [...]? Vkařz s piřmá Świętego/ y dowiedz tego? [...] A gdyřz tego pokázác niemořesz/ muřę ia tedy tobie pokázác/ ktory to Papieřz naprzod potwierdził/ y iáko łwiętą rzetz pořtánowił. *KrowObr* 119v.

»potwierdzić i poświęcić« (1): którą Regułę łfołty Alexánder Papieřz [...] potwierdził y poświęcił. *KrowObr* 137. [Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.]

»przyjąć i (a) potwierdzić« [szyk 4:1] (5): *PatKaz II* 59; á iuř teraz piřzcie prává iákie łobie chcecie wymyřlić/ námowimy Senat tákieř Pátrycyuřy iř ie przyjmą á potwirdzą. *BielKron* 108v; Legem suadere, Státut wniesć y řtárác łie aby yi przyęto y potwierdzono. *Mqcz* 424b; *WujJud* 39; *LatHar* 172. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]

»spełnić i potwierdzić« (1): wřzakře pod tymi kondiciámi/ áby mu wolno było do Zamku Mořkiewřkiego [...] zbroyno wiechác [...]. Co gdy wśyftko Mořkiewřki łpełnił y potwierdził/ [...] wiechał [*Olgierd*] w Zamek Mořkiewřki dobrowolnie otworzony *StryjKron* 421.

»potwierdzić i (a) trzymać« [szyk 1:1] (2): *BielKron* 254; ábyřcie przy tym mocno řtali/ co wam o Bogu y o wierze chřeřcijáńfkiey podáli [...] káplani wářzy Biřkupi wářzy/ co potwirdřili y trzymáli Krolowie y Kfiąřętá wářzy *ReszPrz* 107. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»uchwalić i potwierdzić« (1): Táka była vgoda y pořtánowienie miedzy Konradem Xiąięciem Mázowieckim y przerzeczonymi Brácią Krzyřákámi [...] / co teř Grzegorz dziewięty Papieřz Rzymřki vchwalił y potwierdził *StryjKron* 295.

»potwierdzić i (a) umocnić« = *et stabilire et stabilire PolAnt; roborare, confirmare et ratificare JanPrzyw* [szyk 2:1] (3): ieřliby milczác odedniá do dniá nie bronił iey tego [mąř żonie łlubowanego postu]/ tedy onych wřzytkich iey łlubow y przyřiąg potwierdził á vmocnił ie *BibRadz Num* 30/15; *WujNT* 73; *SarnStat* 942. [Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.]

»poćwierdzić a upewnić« (1): prosiemy [...], abyř WKM ni ku czemu takowemu nas cisnąć nie raczył, co nie jest prawem pospolitem obwarowano, [...] ktoreř nam teste Deo poćwierdzić a upewnić raczył. *Diar* 60. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»warować i potwierdzić« (1): gdy na Séymie Wálnym Krákwřkim [...] obywátele ziem Mázowieckich [...] zwyczáie Koronné [...] przyjmowáli: dokłádáli tego/ ře mieli niektóre łwoie zwyczáie [...]. Iákoř y my ze wřzemi řtany ná ten czás wárowáliřmy im ie/ y potwierdziłi. *SarnStat* 1155.

»potwierdzić i wprowadzić« (2): Tę potym Mřzą Łácińřką Agáto Papieřz potwierdził/ y do kořciółá łwiętego [...] wprowadził. *KrowObr* 198v, 231v. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»potwierdzić i w mocy zostawić« (1): [mistrz pruski mówi:] Pořeł Krolá Polřkiego/ ácz tu odporny řpiřek vkařzał/ ále niedowiodł. Rozbieráli potym thę rzecř dłuęo/ ci ktory náthym řiedzieli/ y potwierdzili pyrřřzy dekret wywołáńia/ y wmocy y zořtáwili *BielKron* 232v.

W przen (4) :

Zwrot: »potwierdzić usta sw(oj)emi (a. własnymi)« [szyk zmienny] (4): á kto mieczem zábija/ nieomylnie też mieczem zábít będzie. Tác sentencia nieomylnie ieft ná wielu mieyfcach pílmá świętego wżemu świáthu obwołaná/ y łam iá Pan vřty řwemi řwřtemi wielekroć potwierdził *RejAp* 109; *RejPos* 85, 151, 153.

Przen [czym] (1) :

Szereg: »postanowić i potwierdzić« (1): [ten jest prawdziwym biskupem] Ktory nie to tżyni/ y nie tego vtzy/ co ludzie pořtanowali/ ále thego/ co łam Syn Boży Miřtrz nawyřřřzy pořtanowił/ y krwiá řwoiá řwięťá potwierdził. *KrowObr* 126v.

a. *Mianować na jakieř stanowisko lub zatwierdzić mianowanie dokonane przez kogoř innego* [kogo: A (1), G a. A (13)] (14) : *BielKron* 378v; áby ná potym řáden być nie mogł Cefářzem/ ktoregoby Papieř Rzymřki nie potwierdził. *NiemObr* 170, 134.

potwierdzić komu (1): nie chćiał im [papieř wrocławianom] biřkupá [narodowości czeřkiej] pořthwierdzić/ áni rozgrzeřzyć/ ář mu połóżyli y dáli duchowni Wrocłáwřcy trzydzieřci y trzy tyřięcy złotyř czerwonyř. *BielKron* 378v.

potwierdzić na co (5): pánowie wielkiey Polřki [...] chćieli mieć zá krolá á páná řwego Henryká Kłiąęę Głogowřkie [...]. Ale inni pánowie z rycerřtwem [...] Lokietká dawno wybránego ná Kroleřtwo potwierdzili *BielKron* 369, 74, 236, 254; *StryjKron* 427.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia bliřszego w zdaniu nadrzędnym (1): Y poznał Dawid że go Pan Bog potwierdził áby był Królem Iřráeřřkim *Leop* 2.*Reg* 5/12.

W połączniu szeregowym (1): Ař nákoniec Lew Papieř Kárlá Wielkiego krolá Fráncuřkiego mocno ná tey řtolicy vřádził/ obwołá/ pomázał/ y potwierdził *RejAp* 113.

[Zwrot: »potwierdzić na miejscu [czyje]«: To gdi powiedział potwierdzili řá inni kapłani Ieřufa na mieřcie przez řmierć zefřłego kapłana/ á kapłanem go vřřtanowali. *EpistSam* F5v.]

Szeregi: »naznaczyć i potwierdzić« (1): á tám w Wyřzegrodzie [Kazimierz Wielki] ná Kroleřtwo Polřkie Ludowiká [...] Krolewicá Węgieřskiego imo dwu inřřzyř Brátow náznáczył/ y potwierdził zá przyzwolenim Pánow Polřkich. *StryjKron* 427.

»pomazać i potwierdzić« (1): powołá [Dawid] wřřzyřkich przełóżyonyř y pořpolityř/ káplanow y řwieckich/ przed ktorymi powthore kazał pomázáć y potwierdzić Sálomoná ná kroleřtwo przed wřřzyřkimi *BielKron* 74.

»przełóżyć i potwierdzić« (1): [Arcybiskup do Skanderbega:] A gdy napierwey Papieř przyćiągnie do Dyrárium/ ćiebie ná kroleřtwo Albáńkie przełóży y potwierdzi *BielKron* 254.

Przen (3) :

potwierdzić komu [„sobie”] (2): Sthań řie ręka twoia nad męřem prawice twey/ y nad řynem ćřłowieczym [tj. Jezusem] kthoregos řobie potwierdził. *WróbŻołt* 79/18, 79/16.

Zwrot: »jako pieczęćá potwierdzić [za kogo]« (1): ktory [řywot wieczny] wam da Syn ćřłowieczy. Abowiem tego Oćiec Bog zápieczęřował (marg) to ieft řwym řwiádeřtwem, iáko pieczęćá potwierdził zá řyná řwego. (-) *WujNT Ioann* 6/27.

3. *Orzec, wykazać, udowodnić, poświadczyć prawdziwość lub słuszność czegoś; uwiarygodnić, przyznać komuś rację; confirmare Mącz, Modrz, JanStat; statuere Vulg; loqui PolAnt; laudare Mącz; firmare JanStat* (82) :

potwierdzić czego (44): *BibRadz I 363d marg*; kazał ią [*Bóg żonę*] [...] tak miłowac iako włafne ciało fwoie. Czego y Páweł s. potwirdził pińcząc do Ephezow: Iż kto miłuię żonę fwoię/ łam fiebie miłuię *RejPos* 43; A gdy był krzczon Pan náłz w Iordanie [...] tam w ołobie gołębiczey Duch s. okázac fie iuż iáwnie nád nim raczył/ y możność Bołtwá iego/ y tákież możność Bołtwá fwoiego. Gdzye tego głos z niebá potwirdził ktory był fłyłzan: Iż to iełt fyn moy miły/ tego chcę ábyfście fłucháli. *RejPos* 142, 57, 180, 265v; *SkarŻyw* 374; *ArtKanc* O4; *Phil D, I, S3*; *PowodPr* 30; *SkarKaz* 417b; *VotSzł* A4. *Cf potwierdzić czego z czego; czego komu; Ze zdaniem, Zwroty, W przen.*

potwierdzić czego z czego [= *na jakiej podstawie*] (1): *NiemObr* 105 *cf* »podeprzeć i potwierdzić«.

potwierdzić czego komu (6): A łotrowie czártowie więc im [*czyniącym czary*] pochlebiáią. Aby im oney wiary lepiej potwirdzili/ Aby fwym czárom więcey/ niż Pánu wierzyli. *RejWiz* 150; *Górndworz* Ff6; *RejPos* 75v, 153v, 157, 180.

potwierdzić co (36): [*Sybilla*] ułrzała wobłoku panną łdzyeczyąthkyem/ korałch to yey fygura y uydzene pothwyerdzyla proroczkye fłkryte fygury *PatKaz II* 58v, 58v; *LibLeg* 11/25v; Włfyłtcy nyewyerni około piłmá fye obyeraýą/ á fáłłfywyę ye przywodzą [...] / iżby bład/ ktorego fye raz nápiłi/ potfirdźili. *KromRozm I* M2v; *MurzHist* S4v; *KromRozm II* o4; *Leop Bar* 2/24; Pothym Ian z Leydaná [...] złożył Kinperdolingá [*lege: Kniperdolinga*] z rádziejtwá/ dał mu w rękę miecz y wczynił go Kátem/ áby tym lepiej iego prorocstwo potwirdził/ yż fłoczył moczarze z wrzędu/ á dał im ná niżłze mieýłce/ to iełt kátołstwo *BielKron* 214v; *Mącz* 186b, 482d; *SkarJedn* 88; *SkarŻyw* 87, 536; A Kniáz Conłtantin z Litwą tym łmieley náciera/ Wołáiąc hey w kim miłóść iełt oyczyny łzczera/ Teraz ią niech okaże/ teraz sławę fwoię/ Potwirdź/ koždy *StryjKron* 732; iż kołcioł/ to iełt przełózeni kołłcielni/ á zwłáłzczá namiáłtek Piotrá S. máią moc potwirdzić Ewángelią y piłmo ł. to iełt/ deklárowác kora iełt práwa Ewángelia/ y ktore práwe piłmo S. *WujNT* 655; *SarnStat* 408. *Cf potwierdzić co kim; Ze zdaniem, Zwroty.*

potwierdzić co kim [= *tekstami czyjegoś autorstwa*] (1): powiedáć/ Iż fwięty Iákub Apołtoł [...] pierwfzą Młzą tzytał/ álbo łpiewał w Ieruzá(łem.) A ponim zafię Piotr Swięthy w Antyochiey [...] / iáko Durándus wáłz (pisze.) Iełli to tak (ł...) dowiedzćiełz tego y potwirdzćiełz to/ nie Duran(du)łem/ ále fłowem Bożym. Vkałz gdzie o[t]ym nápiłał ktory Apołtoł *KrowObr* 194v.

potwierdzić czego a. co (3): Iełli tak iełt iáko ty tu powiedáłz s twego rozumu włafnego: A tzełmużes thego piłmem fwiętyłm niepotwirdził? *KrowObr* 214v; *SkarŻyw* 364; *LatHar* 390.

potwierdzić kim (2): Coć nam Bog wieczny załłubił/ Duchem fwym tego potwirdził toć nam łpełni záłłte *ArtKanc* O4; Gdy kupiec z Cyrográphá czego pozyczy: á iełli, tedy łwiádkámi potwiérdzi. *SarnStat* 692.

potwierdzić czym (42): yakosz to połłel ten ktorj teras niedawno v nas od tego to sedziaka bil łyfti Czefłarskymy [...] potwirdzył *LibLeg* 11/25v; *MurzHist* S4v; *KrowObr* 214v; *BibRadz I 363d marg*; bo to miłtrzowie powiedzieli/ á to piłmy potwirdzili/ że w ferce człowieká mądrego nie wnidzie nic łmutne⁸⁰ *HistRzym* 23v; *RejPos* 335; *KuczbKat* 175; SMiercią tego [!] przesławnego męczeńniká

Chryśtuśowego [tj. św. Piotra]/ iáko piśze ś. Antoninus/ więcej niżli za iego żywotá/ Heretykow twárdość łercá łwego łkruszyło/ gdy widzieli iáko oney náuki/ którą przeciw fáłżsom ich łtáwił/ czyłtym y łwiętyym żywotem/ mężną łmiercią/ y hoynym krwie rozłaním/ dla prawdy Chryśtuśowej poćwierdził. *SkarŻyw* 374, 87; czemu iełli wiary dáć nie chcełz/ potwirdzē thego y włożením drugiey lewey ręki w ogień. *Phil D*; *LatHar* 390; á iełliby [*współwinni*] w tákowym zeznániu [*że oskarżony bił fáłszywą monetę*] trwáli/ y łmiercią to potwirdzili/ tedy tákowy ná gárdle ma byđz karan *SarnStat* 408; *PowodPr* 30; džiśieyłzy miłtrzowie nowi/ Kálwinowie/ Lutrowie/ Nowochrzczeńcy/ winni wkázác cudá y iemi náuki łwoiey potwirdzić. *SkarKaz* 417b; [*Krofej G5v*]. Cf *Zwroty*; *W przen.*

potwirdzić gdzie [= *w tekście*] [*w tym: u kogo* (2), *w czym* (2)] (4): błogoláwyony ten/ który bęđzye yadł chleb w krolełtwye Bożym [*Luc* 14/15]. Ktore łłowá ácz żyd mowił/ ále ich pan Kryśtus nye łtrofował/ y owłsem ná drugim myeyłcu v tegoż Ewányeliłty [*Luc* 22/29-30] tę dumę potfirdził *KromRozm II* o4; *RejPos* 180; *RejZwierc* 197v; Coż zálię iełth więłłzego do podziwienía y pochwały/ iáko miłość Oyczyzny nád łámego łiebie miłość przekłádác? Czego y Kato łtárfzy pothwirdził w łwoiey powiełci *Phil I*.

cum A cum inf „być” [*w tym: czym* (1), *wyrażenie przyimkowe* (1)] (2): *BiałKat* 276; po długich łwarach y quełłtiach nie mogác łie o iáyćá y o ptaki [*które było pierwsze*] zgodzić/ potwirdzili/ łwiát y włzelkie łtworzenia/ być bez poczátku/ y wieczno trwály. *StryjKron* 1.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*w tym z zapowiednikami: tego* (5), *to(ż)* (5); *iż, że* (10), *zaimek względný* (1)] (11): *RejAp* 124v; *HistRzym* 23v; Przetho y dla włzczknienia/ y dla pochwalenia/ foremny tho łpołob iełł zátrefnowánia/ kiedi człowiek przyznawłzy ono/ y potwirdziwłzy czo kto powiedziál/ ináczey wyłóży/ niż on rozumiał ktho rzekł. *GórnDworz* Q5v, Ff6; Tá k iáko potym y Ian łwięty Ewányeliłtá potwirdził tego: Iż ktorzyłkolwiek przyięli iego/ tym włzytkim dopułcił/ y tę im moc dał/ áby łie zwáli łynmi Bożymi. *RejPos* 298, 153v, 234v; gdyż y Apołtoł potym toż potwirdził/ iż Miłość iełł łkończeniem Przykazánia y zupełnołścią Zakonu *KuczbKat* 4; *ZapKościer* 1581/22v; iż Pálterz to/ że owcę z innémi do włł przypęđził/ przyłięgá ma potwirdzić. *SarnStat* 667, 670.

W przeciwstawieniu: »poćwierdzić ... borzyć« (1): gdy było po młzy/ [*Franciszek Spiera*] łtanął na okázalym miełcu/ gđzie byli ci ktore przedtem vczył [...]. Przed ktoremito włzyłłtkiemi odprzyłiękłię te^{go} włzyłłkié^{go} cze^{go} przed tem nauczał a on [*errata zmienia: ono*] włzyłłtko iako nájiwłższą prawdę zalécił i poćwierdził/ co przes kilka łat piłmem łwiętem [...] borzył *MurzHist* D2.

W charakterystycznych połączeniach: potwirdzić błqd, dumę [= *przekonanie*], *Ewanielijq, kłamstwa* (G), *kopce, mniemania swego (mniemanie)* (2), *nauki* (2), *Pismo Łwięte, pomocnej rzeczy* [= *dodatkowego dowodu w sądzie*], *pisanie [czyje]* [= *Ewangelię*] (2), *powiełć (powiełci [czyich])* [= *opowiełć(-ci)*] (3), *prawa, prorocłtwo [czyje]*, *przyczyny, przymowkę, przysięgę, rzecz swq, (prorockie) skryte figury* (2), *łlawę swoję, łłowa [czyje]*, *wiary (tajemnice wiary)* (2), *znaki; potwirdzić cudem (cudami)* (2), *czystym i łwiętyym żywotem, dziwy a niepodobnemi znaki, historyjq, łasnymi dekrety, krwie rozłaním, łlisty, Pismem Łwiętyym (dostátkiem Pisma)* (3), *pismy, podobiełństwem* [= *porówńaniem*], *przypowiełciq, łumnieniem swym, (mężną) łmierciq* (2), *łwiadectwem Ojcow Łwiętych, łwiadkami, włożením ręki w ogień; potwirdzić pod figurq [czyjq]*; *potwirdzić w swojej powiełci; potwirdzić mowiqc* (4), *piłszqc, powiedajqc; poćwierdzić jeszcze więcej, łepiej* (2).

Zwroty: »mocno (a. mocnie) potwierdzić« [w tym: czego (3), czym (1)] [szyk zmienny] (5): Bo thu pátzray iáko tho mocno ci ludzye co naprzednieyfzy ná ten čás w náukach zakonnych [...] potwierdzili: iż tho ielt rzecz człowiekowi nigdy niepodobna grzechy odpuszczać *RejPos* 234v, 78, 221v; w którym [wyznaniu wiary] wyznawamy/ Iż thu [w *Eucharystii*] nie ma to ciało [tj. *Chrystus żywy*] shtëpić/ áż śądzić żywych y vmárłych. Czego y v Máttheufzá vfty śwemi mocno potwierdzić raczył *RejZwierc* 197v, 197v.

»(jako) prawdy (G), prawdę potwierdzić« [szyk zmienny] (2:2): *MurzHist* D2; Y kazáli przed się ftánąc Zuzánnie cnotliwey/ Chcąc potwierdzić kłamstwa swego/ iáko prawdy żywey. *KochZuz* A4; iż wśzytko iáwnie á iáwnie słyfzą z vft moich/ iáwnie wiedzą y słyfzą iżem tey prawdy swey potwierdził dziwy á niepodobnemi znáki Boftwa swego/ á wždy nie wierzą prawdzie moiey *RejPos* 335; Tym obyczáiem przywiedźieni Oycowie y Stárfzy násfzy/ ná onym wielkim Láteráńkim y Florentńkim Zebrániu/ ártykułu tego prawdę potwierdzili iáfnymi Dekrety *KuczbKat* 175.

»potwierdzić przykładem(-y)« [w tym: co (2), czego (1)] (3): Tę iego powieść pocwierdził Biśkup [...] przykładem świętego Pawła/ który się chciał ftym ciałem rośftac a s Chriřtufem być *MurzHist* S4; *RejPos* 81v; *Phil* B2.

»przysięgą potwierdzić« [w tym: czego (8), co (5)] = *iureiurando confirmare* *Modrz*; *iuramento firmare a. confirmare* *JanStat* [szyk zmienny] (13): *GroicPorz* q3v, x2v; Gdy tho wyrzekł Máchomet/ wśzytcy záwołali ftán fie ftán fie/ iáko słyfzimy zachowamy wiarę y pośftużenřstwo/ y potwierdzili tego przyfięgámi řpolnemi. *BielKron* 255, 15v, 54v, [332²]; ci [łgarze] też bárzo łáčno dádzą się ná to námowić/ áby tego co mówią przysięgą potwiérdźili. *ModrzBaz* 60v; ktore Swiactwo przed prawem nářim fą oddali kazdy z nich zořobna, gdzie i przysięgą tego potwierdzili, według rotey im řprawa wydaney, Isz [...] *ZapKořcier* 1581/22v, 1581/23v; GDy ieden drugiego pozywa/ áby z nim ponowił gránice/ y kopce vřypał przez ftóre znáki grániczne między dobrámi ich/ które znáki y ściánę [tj. *granicę*] ftará ábo kopce miánowařby ná pozwie/ y onę przysięgą potwiérdzić podéymowařby fie/ táki [...] *SarnStat* 472 [*idem* 1176], 667, 670, 1176.

»potwierdzić skutkiem [= czynem, działalnością]« [w tym: czego (1)] [szyk zmienny] (2): O wielkařz to pociechá nam [...] iż iuř Pan ten przyředł/ o którym Prorocy řzyroko opifáli/ iż miał przyřć [...]. A iż iuř przwdziwemi vczynił ony Proroki řwoie/ á potwierdził iuř mocno řkutkiem onych o fobie powieřci ich. *RejPos* 221v, 324v.

»potwierdzić słowy(-em) (swymi (swoim)), słowem Bořym« [w tym: czego (3), co (2)] [szyk zmienny] (4:1): *KrowObr* 194v; *RejPos* 157; Odpowiedział [*Temistokles*:] Ia wolę człowieká bez pieniędzy niř pieniądze bez człowieká. Czego y Sokrates potwierdził řłowy řwymi/ wyrzawřzy bowiem człowieká bogátego á pyřznego/ lecz żadná cnotą nieozdobionego/ rzekł: Ten ielt iáko koń złotem vpřtrzony. *Phil* F4, L2; [*Chrystus powiedział*:] Bo ia y Oćiec iedno ieltelřmy. [...] Co też y Zyřzi dobrze rozumieli. Bo vřlyřzawřzy to řłowo/ rzuřili się do kámienia iáko ná bluznierzá: iż się Chriřtus czynił rownym Oycu/ y Bogiem iednym z Oycem. Z czego ich nie tylko nie wywiodł Pan Chriřtus/ ále owřzem to mniemánie potwierdził tymi řłowy: Wy mowićcie bluzniřz/ iżem rzekł/ Ieltem Synem Bořym? Oćiec ielt we mnie/ á ia w Oycu. *WujNT* 350; [*Krofej* G6].

praw. »potwierdzić zeznanie [czyje]« (2): [Szymon syn Hannusza Drapieja zeznał na torturach:] Themulz Zidowy ofzobliwy przedał 16 czewek zlotha [...] pothwyerdziel tho zeznanye fwoye wponyedzialek in crastino dominicae Iudica Gdi go na fchubyenyczą fśadownye zdano *LibMal* 1551/159v, 1544/88v.

Szeregi: »dowieść i (a, albo) potwierdzić« [szyk 2:1] (3): *KrowObr* 194v; Quomodo crimen commentitium confirmaret non inveniebat, Yako miał zmyśloną przimówkę potwierdzić/ albo dowieść nie mógł náleść. *Mącz* 482d, 186b.

»pochwalić a (i) potwierdzić« (2): iż Márek Ewánieliſtá Piotrá w Rzymie fłucháiąc/ [...] Ewánielią fwoię nápiſał/ kthorą Piotr S. oglądawſzy/ pochwalił y poćwierdził. *SkarJedn* 88; *SkarŻyw* 364.

»podeprzeć i potwierdzić« (1): Kátolicy zwykli te fpráwy wſzytkie/ zacne y wielkie páná Chriſtuſowe/ ktore Ewánieliſtowie opiſuią/ przypominác: z ktorych mniemánia fwego podeprzeć y potwierdzić chcą *NiemObr* 105.

»poprawić a potwirdzić« (1): [Jezus przyszedł] áby ie [zbląkane owce] przyporuczył [...] do fpołeczności fwoiey. A nie tylko áby to iedno tylko fłowy opowiadać raczył/ ále y fłutkiem thego wielekroć poprąwić á potwirdzić raczył. *RejPos* 324v.

»zalecić i poćwierdzić« (1): *MurzHist* D2 cf *W przeciwstawieniu*.

W przen (4) :

Zwrot: »[czego] usty swemi potwierdzić« [szyk zmienny] (4): To co obiecuiefz ftháray fie ábyś wypełnił/ ták iákoś poſlubił dobrowolnie Pánu Bogu twemu/ y wſtyś fwemi tego potwierdził [*quod locutus es in ore tuo*]. *BibRadz Deut* 23/23; *RejAp* 135v; iż on [Bóg] miał tobie zeſłać obrońcę ná ty wſzytki fprześciwieńſtwa twoie/ iż on tobie obiecać raczył dáć fynaczká fwego/ ábyś ty nigdy nie zginął/ ále ábyś miał żywot wieczny [...]. Co przez Proroki ieft tobie fzyroce obwołano. Czego y łam Bog Ociec niebieſki wſty fwemi tobie w obietnicach fwoich potwirdzić raczył. *RejPos* 180; *RejZwierc* 197v.

[*Granica między znaczeniem 2. i 3. nie zawsze jest ostra, stąd niektóre użycia zaliczone do znacz. 2. mogłyby się też znaleźć w znacz. 3. (chodzi tu zwłaszcza o nauczanie religijne, gdzie warunkiem uznania za obowiązujące jest uprzednie orzeczenie prawdziwości; dotyczy to również niektórych dokumentów prawnych, np. testamentu).*]

4. Osadzić, umieścić na zawsze; *confirmare* Vulg; *statuere* PolAnt [kogo gdzie] (3) : Ales ty mnie przijał miły panie dla niewinności moiey á potwierdziłeś mię prze d [!] oblicznością twoią nawieki. Potwierdziłeś mie) czuſz na prawici twoiey. *WróbŻołt* 40/13; potwierdżę go w domu moim y w Kroleſtwie moim wiecznie *BibRadz* 1.Par 17/14.

*** Bez wystarczającego kontekstu (2) : *Approbare* item, Potwierdzić. *Mącz* 323d, 113d.

Synonimy: 1. *pomoc, posilić, wspomoc, wzmoc; c. pokrzepczyć, pokrzepić; d. dowieść, pocieszyć, ucieszyć; 2. pochwalić, poprzysiąc, postanović, poſwięcić, uchwalić, upewnić; a. mianować, naznaczyć, nominować, posadzić, powołać; 3. dokazać, dołóżyć, dowieść, okazać, podeprzeć, pokazać, poſwiadczyć, przekonać; 4. osadzić, posadzić.*

Formacje współrdzenne cf TWIERDZIĆ.

Cf **POTWIERDZENIE, POTWIERDZONY**

